

SLOVENEČ velja
ve pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . K 180.—
za pol leta 90.—
za četrt leta 45.—
za en mesec 15.—
Kajazemstvo celoletno K 240.—

Sobotna izdaja:
za celo leto K 30.—
Kajazemstvo 35.—

SLOVENEČ

Inserati:
Znositelna petstvrsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 4.50
uradni raspisi, poslani
itd. po K 6.—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 10.
Izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bozn.-bero, 7563.

30. maj 1917.

8. oktober 1917.



Opomba: Vi vol, ki ste sime izkrcvavelega neroda, mislite to ano: Kako boste zdru-
ženi vse svoje moči, vse svoje zmognosti, vse svoje ljubezni in vse svoje srce
posvetili naši jugoslovanski državi, za njen procvit, kulturo in blagostanje!

Krekovo delo — program Jugoslavije



Tri leta štejemo že po deklaraciji, dve pa bo kmalu, odkar imamo svojo državo. Mož, ki je započel v najtežjih dneh boj s staro monarhijo in čigar glavna misel je bila svoboda jugoslovanskega rodu, leži že 2. leto v tihem grobu — proste domovine. Dolgoletno njegovo delo je rodilo pod pritiskom svetovnega požara združitev Slovencev z najbližnjima bratoma. Vsi pa vemo in bridko nam je ob misli, da Krekov ideal in naš še ni popolnoma dosežen. Ob obletnici Krekove deklaracije stoječ pri Krekovem nagrob- nem spomeniku slovesno izpovedujemo zvezi narodov, da hočemo raztegniti Krekovo dunajsko deklaracijo in nje- gov testament na ves Balkan ter skrbeti s trdim socialnim delom za to, da se uresniči prejalisej magna charta Ve- like Jugoslavije. In ta je: združitev vseh Jugoslovancev v eno politično enoto!

Ko to izpovedujemo, vemo dobro, da je bila Krekova dunajska deklaracija le začetna črka velike in svete odrešilne besede — Jugoslavija. Ko pišemo in izgovar- jamo že tri leta to posvečeno ime, se zavedamo prav dobro, kaj nam je pomenila pred ujedinjenjem in prve mesece po ujedinjenju in kaj nam pomeni zdaj v težkih dneh vsak- danjih skrbi. Vsi čutimo in vemo, da sedanja Jugoslavija ni popolna, ne po obsegu in ne po uredbi in da še dolgo ne bo to, kar smo si v dneh navdušenja želeli — idealisti. Spo- znavamo pač čimdaljebolj, da življenje ni svatba in ples, da država ni kratkočasna igračka, ampak v trdem delu priporjena vrednota.

Ko zremo težkoče realnih razmer širom domovine, ko premišljujemo zvestobo in dobrotnost velikih gospodskih narodov, ko štejemo prijatelje okrog sebe; ko se vmišljamo v silne probleme notranjega, socialnopolitičnega in gospo- darskokulturnega značaja, se nam zdi, kakor da bi stal ves slovenski rod nekako tam, kjer je pričel pred tridesetimi leti največji Slovenec Krekove dobe. Odpira se nam podobno spoznanje, kot se je svoje dni odpiralo mlademu socialnemu reformatorju sredi zapuščenega, malopomemb- nega slovenskega naroda: treba se lotiti z vso silo socialno- gospodarskega, verskonavnega in prosvetnega dela med širokimi sloji jugoslovanskega, v marsičem zaostalega in zapuščenega naroda. Zakaj, kdor hoče celotni dobro, mora pričeti z delom pri najmanjših in najpotrebnejših. Or- ganizirati nam bo zato treba ves mali kapi- tal, duševni in gmojni, ter ga dovesti do odločujočega sovpliva v državi. Ogromna je naloga, obile bodo zapreke in težave, a blagoslovljeno bo socialno delo gotovo, če se bo vršilo v Krekovem duhu, če se bo vršilo po tisti nje- govi metodi, ki je prinesla Slovincem oni višek zrelosti, kakor smo jo okušali v dneh Krekove male chartae li- bertatis.

Predpogoj za uresničenje magnae chartae libertatis je, da se vsakdo, ki mu je dobrobit Jugoslavije v širšem po- menu resnično nad vse, zaveda dolžnosti socialnega dela. Zavedati se mora vsega tega, kar je učil največji naš socialni delavec ves čas svojega dela in kar je položil na III. slov. kat. shodu l. 1907. nam vsem na srce. Ko je pred zborovalci razvijal misli o socialnem delu, češ, da on ne smatra socialnega dela za dejanje ljubezni, marveč pravice; da smo dolžni socialno delati, ker imamo dolg nasproti družbi. »Kakor je dolžnost vsakega poštenega človeka, da zasebni

dolg plača, tako je dolžnost vsakega poštenega človeka, da socialni dolg, ki ga ima, pošteno plačuje. Zato se naj- prej, predno se podamo v socialno delo, otesimo te misli, da socialni delavec, da tak delavec, ki dela na socialnem polju, deli miloščino in vsled tega ne bomo prihajali sen- timentalni med tiste, katerim hočemo deliti miloščino, ne bomo prihajali nekako v zavesti svoje moči, inteligence darov, ki jih imamo, ne bomo nekako zviška, kakor fari- zeji, milosti delili ubogemu ljudstvu. Kdor tako misli, te najprvo izločimo iz svojih vrst, ti so zanič. Kdor socialno dela, naj se zaveda, da stori dolžnost, da plačuje dolg na- sproti družbi. Zavedajmo se vsi te svoje socialne dolž- nosti zlasti napram bratom, ki jih je stoletja dalj in huje kot nas morila turška nekultura! Zaničevanje »Balkana« ni socialna vrлина. Ko smo izpolnili svojo socialno dolžnost doma, pojdemo vselej z veseljem in potrpljenjem na neobdelano njivo — brata! To je Krekova zapoved...

Zavedajmo se še drugih njegovih zapovedi. »Prva reč za vsakega, kdor hoče kaj vplivati v socialnem oziru, je, da v tistih, med katerimi hoče delati, vzbudi za- upanje do sebe. Kdor ni sposoben, naj izprašuje vest in našel bo, da je on kriv, ne drugi. Dolžnost naša je, da si pridobimo zaupanje tistih, kate- rim imamo dolžnost vračevati dolgeve, ki smo jih prejeli od njih.« Ali delamo v novi skupni domo- vini po tej zapovedi? Ali se zavedamo vsi brez izjeme tega, da se mora socialni delavec zavedati, da je služabnik nekega višjega namena? Ne pozabimo Krekovih besed: Tisti, kdor bi nastopil kot organizator, kdor bi na- stopil kot nekaj voditelj socialne stranke ali socialnega gibanja in bi pri tem pozabil, da je on samo prvi delavec v vrsti tistih, ki gredo z njim skupaj k skupnemu cilju, kdor bi pozabil, da je on samo skromen hlapec vzvišenega namena, tak ni zanič za socialno delo, ... ker ljudje ne bodo imeli zaupanja do njega.

Socialni delavec Jugoslavije pa mora tudi zato poznati natančno tiste, katerim dela, po- znati ne samo splošno, marveč tudi po- drobno... Tako bi danes vnovič klical on — prvi Jugo- slovan v najidealnejši meri. Ali se trudimo poznati po- drobno vse ubogo jugoslovansko ljudstvo? O, dela je še za desetletja, predno prepoznamo vse utripe trpečih src. »Spoznati je treba ljudstvo, in kdor ga je spoznal, bo potem z lahkoto delal med njim. Kdor nastopa med ljud- stvom nesebično, kdor nastopa kot delavec med delavci, kot dolžnik, ki vračuje temu ljudstvu svoj dolg, kdor po- gleduje temu ljudstvu v njegovo srce in pojasni, kaj se giblje v duši tega ljudstva, njega samega, ne bo si človeka pridobil samo za nekaj časa, ampak pridobil si bo njegovo srce, njegovo ljubezen, on si ga bo priklenil in ustvaril armado, ki je pripravljena iti z njim, kamor hoče, če treba tudi v smrt.

Ali je naše delo, ali je delo jugoslovanske inteligence v predstavištvu danes — tako? Umljivo, da ljudstvo stoji ob strani in mu blodno postaja nekdanje posvečeno ime Jugoslavije. Zakaj majhna je v predstavištvu še četa učencev velikega mojstra na socialnem polju. Dolžnost naša je, da se potroji in da bo ljudstvo pripravljeno iti z njimi, če treba tudi v smrt...

Kdor hoče zdraviti družbo, si mora pridobiti obilo znanja. Zakaj: »Socialno delo, predragi moji, ima dolžnost, kolikor se da stabilnosti, stalnosti pripraviti v labilno družbo. In socialni delavec se mora zavedati, da dela v umrljivih organizmih in se mora zavedati, da samo ena stvar ostane v teh organizmih. Kar je trajnega, je edino to, kar je božjega v teh organizmih. Le to je trajne, večne vrednosti, vse drugo premine. Mi ne moremo ustaviti umiranja narodov, naj storimo, kar hočemo. In starajo se, kakor organizmi posameznih teles, tudi organizmi držav in narodov. To pa moramo storiti, da čim največ teh Božjih sil nakupimo, ki tvorijo neumrljivo jedro, dušo narodov in držav. V to svrhu nam je treba delati socialno. Skušati nam je torej, da ta spremenljivost, ki je zvezana s pojmom družabnega organizma, da ta spremenljivost ne pride do takega viška, da bi organizem razdrle. To je naša dolžnost in v tem oziru moramo, kadar opazimo kako bolezen, kako nevarnost, imeti poguma dovolj, da očitno to naglašamo in naznačimo. Moti se, kdor misli, da socialno delo izvira samo iz srca. Socialno delo mora imeti za podlago globoke empiristične študije.«

Kdo je, ki se tega Krekovega spoznanja danes trdno in strogo drži? Ali nam bodo dala naša vseučilišča dovolj temeljito naobraženih mož na socialnem polju? Se li zaveda dovolj globoko naša akademska mladina, da sloni socialno zdravje na temelju globokega študija in znanja, dolgoletne empirije? Jugoslovanski socialni delavci imajo obširno in s trnjem prepleteno polje, ki ga je zrl že davno pred deklaracijo največji jugoslovanski socialni organizator, ko je naglašal, da treba končno socialnemu delavcu, da si ohrani razgled ne samo po enem organizmu, ampak razgled po vsem organizmu vse človeške družbe, in za nas Slovence, da si ohrani prostoko nad vsem slovenskim narodom.

»Večkrat sem že poudarjal, mi Slovenci smo majhni, pa to še ni vsa škoda, hujša škoda je to, da se še manjše delamo, kot smo. Na ta način mora socialni delavec pri nas imeti kot vrhovni rezultat vsega dela pred očmi blagor celokupnega naroda slovenskega. Naš narod — in med ta narod štejem tudi Istrane in Dalmatince in vse tiste, ki se imenujejo Hrvate ali karkoli že na našem jugu — naš narod, pravim, ima silno važno nalogo, ker naš narod šele sedaj pričinja živeti in vprašanje je, ali se bo to rojstvo našega naroda izvršilo prav in pravilno, ali pa bo naš narod na porodu umrl. To je vprašanje. Mi nimamo doslej še zgodovine svoje, imeli pa jo bomo v bodočnosti, ker naš narod čuva obali Jadranskega morja in vse velike spremembe, ki se bodo vršile v social-

nem in političnem oziru v Evropi, bodo upoštevale te kraje, kjer prebiva naš narod.«

Tako je sodil o jugoslovenskem narodu in socialnem delu za ta narod dr. Jan. Ev. Krek l. 1907., deset let pred majniško deklaracijo.

Dve leti je že skoro, odkar se je izvršilo rojstvo jugoslovenskega naroda v državi Slovencev, Hrvatov in Srbov. Ali se je to rojstvo izvršilo prav in pravilno? Kdo je za to poklicani pravi sodnik? Naša srca in naš razum ter dejstvo, da smo doslej prenesli vse nepričakovane težave, nenehno in kar čez noč izvršenega ujedinjenja, da smo s potrpljenjem prenašali vlado raznih sposobnih in nesposobnih ministrov, poverjenikov, aprovizacij, verižnikov in končno strli komunistični prevratni poizkus.

Nedvomno bomo še marsikaj težav doživeli na znotraj in na zunaj (Jadransko vprašanje ne bo definitivno zaključeno!), toda svesti smo si prav tako, da pride prejalistej v našo politično hišo zadnji kočar trojinskega, da, celo štirimenskega naroda. Ko se vse to izvrši, ko bosta rojstvo in rast zaključena, tedaj se razreši samo posebi tudi ostalo balkansko vprašanje v veliki ljudski zvezi balkanskih narodov, sosedov države SHS. Pred očmi moramo namreč vedno imeti dobrobit celokupnega našega naroda; ta pa nam kategorično veva, da zremo v federaciji balkanskih narodov zaključek stoletnega osvobodilnega razvoja. Balkan balkanskim narodom — to geslo mora biti vodilno vsem socialnim delavcem Jugoslavije. Zakaj nihče naj nam v bodoče ne začrtava več — svoje razvojne poti, ker hočemo sami odločati v zemlji in socialni preuredbi svojega ljudstva. Zavedamo se, da dovede le velikopotezna ekonomsko - politična koncentracija vsega Balkana in bližnjih sosedov do pravega miru vse Evrope.

Ta razgled je za vsakega Jugoslovana predpogoj za smoteno in uspešno socialno delo. S tega razgleda mora motriti vse dosedanje socialno delo največjega Jugoslovana nad najzrelejšim in kulturno gotovo najvišje stoječim delom celokupnega naroda, med katerim je prišel z novo socialno orijentacijo pred tridesetimi leti, v dobi, ko bo več ali manj po njem nosila svoje ime. Njemu, ki je uvedel in pripravil po Slovincih vse južne Slovence za novo in veliko dobo, za dobo socialnega razmaha, postavljamo nagrobni spomenik v prepričanju, da le resnično socialno podrobno delo v njegovem vseobsežnem duhu prinese pravo dobrobit celokupnega jugoslovenskega naroda od Korotana do Črnega morja.

Krščanski socialni delavec se zaveda tega sporočila velikega socialnega reformatorja južnih Slovanov. Krščanski socialci zre v isti smeri proti jugu in vzhodu, kamor so zrlle velike oči prvega našega socialnega delavca. Ex oriente lux — in orientem laborem opemque christianam!

—:—:—

D' Annunzio zasedel Sušak.

Naša vojska se pripravlja.

Belgrad, 29. maja. V večerajšnji seji narodnega predstavništva je poslanec Angelinović stavil na ministrskega predsednika naslednje vprašanje:

Kakor se doznava iz raznih vesti, je D' Annunzio s svojimi arditimi prešel preko reškega področja ter zasedel one dele, ki jih je dosedaj držala v svojih rokah italijanska vojska. Namerava zavzeti tudi Sušak in preiti demarkacijsko črto, da zavzame kraje, ki so v naših rokah, predvsem Bakar. Z ozirom na te vesti vprašam ministrskega predsednika kraljevske vlade, ali je vlada dobila o tem obvestilo in kaj namerava podvzeti, da se ta korak D' Annunzia, ki ni izključen, prepreči.

G. ministrski predsednik dr. Vesnić je odgovoril na to vprašanje: Na vprašanje g. poslancu dr. Angelinovića mi je čast odgovoriti: Vlada je obveščena, da namerava D' Annunzio s svojimi četami gotovega dne in gotove ure zavzeti Sušak. Isti trenutek, ko je vlada dobila to poročilo, je v prvi vrsti obvestila kraljevsko italijansko vlado, da bi tako postopanje izzvalo v naši zemlji zelo nepovoljno razpoloženje in da bi bila naša kraljevska vlada primorana, proti temu činu podvzeti korake, ki jih ji nalaga njena dolžnost. Kraljevska vlada je že vna-

prej odklonila vsako odgovornost za sebe in za posledice, ki bi mogle nastati iz tega dejanja. Istočasno je obvestila o tem svojem koraku zavezniške in prijateljske vlade ter naročila naši delegaciji na mirovni konferenci, da o tem od svoje strani obvesti vrhovni svet odnosno konferenco ambasadorjev. Obenem so bile izdane primerne naredbe naši vojski. (Dolgotrajno ploskanje in odobravanje po vsej zbornici.)

LDU Belgrad, 29. maja. Kraljeva vlada je obveščena o nameri d' Annunzia, izvršiti te dni napad na Sušak, sporočila italijanski vladi in ostalim zavezniškim in prijateljskim vladam vse neprilike, katere bi ta d' Annunziava pustolovščina izzvala, ker bi povzročila nove spletkaje.

LDU Pariz, 29. maja. (DKU) »Petit Parisien« javlja: D' Annunzio se je na čelu svojih vročelnikov polastil Sušaka, hrvaškega predmestja, ki ga loči od Reke le Rečica. Dogodek, čigar posledice bi mogle biti nepreručljive, je nenadoma zapletel italijansko-jugoslovanske odnose v trenutku, ko so se zopet začela medsebojna pogajanja. Jugoslovanska vlada je italijansko vlado, kakor tudi zavezniške obvestila, da se bo z silo ustavila vsakemu dejanju, ki bi bilo naperjeno proti njenemu narodu.

Nemški in slovenski socialni demokrati.

(Iz Koroškega.)

Medtem, ko hujskajo celovški internacionalni socialni demokrati, na čelu jim Gröger in Pressien na zvit način naše ljudstvo, ki je do 90 odstotkov v pasu A slovenskega pokolenja, zoper svoje lastne brate in lastno korist za avstrijsko republiko, se bratijo slovenski socialni demokrati, kakor Šalamon v Pliberku, z Nemci in Nemskutarji ter jih ščitijo ob vsaki priliki. V borovelskem okraju pa deluje socialistična na način, ki je za normalnega človeka nerazumljiv. Če hočemo te čudne pojave na našem narodnem telesu razumeti, tako ne smemo pozabiti, da so bili naši slov. socialisti do zadnjega gmotno in duševno odvisni od sodrugov na Dunaju in da tudi danes še niso vajeni samostojnega političnega mišljenja in vedenja, tem manj, ker so zabredli v komunistično strujo, katere bistvo in nauk niti deset ljudi v celi Sloveniji ne bi nam moglo prepričevalno raztolmačiti.

Za boljševiške, to je komunistične državotvorne poizkuse nimamo smisla, ker nas uči Rusija, kam pride država, kjer prevzame moč v državi sovjetska vlada. Grozodejstva v Rusiji, povzročena po ruskem boljševizmu, so nam eklatanten dokaz, da se more in sme vršiti socialni razvoj držav samo mirnim evolucionarnim potom, nikdar pa ne na način, kakor v Rusiji. Temu je najboljši dokaz duševni oče ruskega boljševizma, knez Krapotkin, ki se je vrnil v Petrograd, videč morijo, polom in grozodejstvo, o svoji domovini izrazil:

»Moj Bog, moj Bog, kam sem jaz spravil Rusijo, tega jaz nisem nameraval.« Pa je bilo že prepozno. Drugače delajo nemški socialisti.

Nikdar ne smemo pozabiti dejstva, da so se nemški socialisti takoj po začetku od Nemcev provocirane vojske po pretežni večini postavili na stran cesarja Viljema in ves čas med vojno krepko podpirali nemško vojno politiko, sli so celo tako daleč, da so pomagali uničiti rusko državo, ko so Nemci poslali v Petrograd in Moskvo svoje emisije, ki so poleg z vednostjo nemške vlade napravili revolucijo.

Nemci so namreč spekulirali, da najprej uničijo Rusijo s prekucijo in potem pridejo Rusiji, seveda »carju« na pomoč. In vse to so znali internacionalni nemški socialni demokrati in vendar so podpirali svojo vlado. In kako je danes!

V Nemčiji in avstrijski republiki imajo danes socialisti glavno besedo, oni so na vladi in kaj opazujemo. — Vidimo, da se Nemčija začneja konsolidirati, vidimo, da kakor predsednik socialist, tako tudi zadnji čestni pometač sodeluje na zgradbi nove mogočne države, pri tem pa že danes vsak Nemec težko pričakuje dneva naščevanja, kakor so Francozi mislili od leta 1870 naprej na revanše.

Naši socialisti pa zanikajoč državo, verujejo v meglene nauke komunizma, zasmejujejo narodno idejo — čisto tako, kakor je učil Marks, ki je bil kot žid seveda brezнародen — in če govoriš z našim socialistom, misliš si, da imaš opravke s fantazmom, ki živi na mescu. Vtis dobiš, da so vsi ti merodajni voditelji zaspali celo vojsko, da niso opazili, da je ravno v največjih državah, kakor v Franciji in Angliji stopilo celo delavstvo na stran svoje vlade, čeravno so bili pred vojsko ravno francoski socialisti-sindikalisti čisto revolucionarnega duha, pozabijo, da je na celotnem svetu vsak državljani del države in da je v sreči in nesreči od nje odvisen.

In kaj naj stori naša država, da pride tem destruktivnim elementom v okoliš? Ona si bo znala z velikopoteznim social-

LISTEK.

Jos. Lavitžar:

V Rožu na Koroškem.

(Dalje.)

Nekega večera začne goreti kres pod Kepo. Ježnik sname puško s stene in odide v hribe. Ko pride do planinske kočice, pokaže mu molzica votlino, v katero je izginil Italijan. Gozdar se vstopi pred skalo in čaka, kdaj da se vrne neznan človek iz jame.

Čakal je dolgo, slednjič se vendar priplazi Lah iz razpoke. Ježnik nastavi nanj puško v vprašanje, kaj dela tukaj. Tujec, boječ se strela, pove vse po pravici. Potem pelje kmeta v jamo in mu pokaže studenec, ki donša zlat pesek iz pečine.

»Jaz imam tako dovolj,« dostavi Italijan. »Sedaj obogatite še vi in nikar ne pozabite mene. Pišem se tako in tako, stanujem pa v Vidmu. Obiščite me o priliki, da izvem, kako se vam bo godilo v bodoče. Z veseljem vas bom sprejel.«

Ježnik, že itak premožen kmet, postane sedaj bogatin. Želeč si tovariša v svoji sreči, razodene skrivnost domačemu župniku Lajčaherju. Župnik se je zelo razveselil te novice, ker je že dolgo dolgo premišljeval, kje bo dobil denar za novo cerkev. Sedaj bo drugače. Ker se je razumel na topljenje in čiščenje rude, je napravil fužnico v župnijski kleti. Vseh skrbi rošen, je zidal veselo naprej in zgradil z zlatom izpod Kepe veličastno hišo božjo.

Ježnik je pa res nekega dne odrinil Videm, da obišče Laha. Tu mu pokažejo

veliko hišo, lastnino tistega, ki je obogatel od bleščečega peska. Lah je Ježniku izbornu postregel z jedjo in pijačo, da sta bila oba dobre volje. Le zadnje jedilo je bilo pokrito. Italijan pravi, da naj Ježnik sam skledo odkrije. In kaj je bilo v njej? Dolg nabrušen nož! Tedaj izpregovori Lah:

»Ti si mi nastavljal na planini puško na prsi, sedaj je prišla vrsta na-me. Kakor se posojuje, tako se povračuje.«

Lahko si mislimo, da so se Ježniku ježili lasje vsled strahu. Trepetaje je odgovoril:

»Prizanesi mi, saj sem tudi jaz tebi prizanesel.«

Italijan se ga je usmili in Ježnik je hitel iz Vidma, kolikor so ga noge nesle. Mnogokrat je pripovedoval o tem in vselej dostavil, da ne gre nikdar več na Laško.

Toliko poroča pravljica. Ljudska domišljija je župnika Lajčaherja in kmeta Ježnika okrasila z zgodbo, ki bržkone ni povsem resnična. Geologi (preiskovalci zemlje) pravijo, da sestoji Kepa iz apnenka, med apnenkom se pa ne nahaja zlata ruda. Da bi bil župnik Lajčaher koval celine, je malo verjetno, saj bi gosposka ne dovolila kaj takega. Res je, da je ohranena še dandanes v župnijski kleti železna peč, pa iz tega ne moremo sklepati, da je služila za kovanje zlatov. Lajčaher je bil namreč alkemist, in kot tak je rabil peč za svoje kemijske izdelke. Znal je razne kovine mešati skupaj in delati iz njih dragocene barve. Barve je prodajal na Laško ter dobival plačane v zlatu. Na ta način si lahko razlagamo, odkod da je dobival denar. Zaslužil ga je s svojo spretnostjo in ga porabil za novo cerkev. Zlata ni dobi-

val iz zemlje, temveč ga prejemal kakor plačilo za svojo umnost. Pozlatil je z njim tudi okvir vrat v prvem nadstropju župnišča. Ondi visi slika, ki predstavlja župnika, držčega v roki načrt cerkve.

Tudi glede župnikove smrti moramo popraviti ljudsko govorico. Med narodom se namreč sliši, »da so se gospod zadušili«. V mrliški knjigi sicer ni povedano, na kakšni bolezni je župnik umrl. Toda iz besedi »pie in Domino obiti« (je pobožno umrl v Gospodu) sklepamo, da je bila njegova smrt srečna. Ker se je pečal z varjenjem kovin, je lahko mogoče, da se mu je primerila kaka neizgoda.

Takšno zgodovino ima cerkev v Ločah.

IV.

Poslovil sem se iz Loč. Marsikdo, ki me je dohitel ali ki je prišel proti meni, si je morebiti mislil:

Po cesti stopa potnik sam,

— Bog ve, odkod, in Bog ve, kam?

Uprav to, da te nihče ne pozna, dela potovanje toliko bolj prijetno. Svobodno vsem, ki te srečujejo, naj te sodijo dobro ali slabo. Za vso kritiko se nič ne zmeniš enak listju, katero žene veter s ceste na cesto.

Došel sem ženako, namenjeno v Šentjakob. Bila je precej zgovorna ter mi povedala to in ono. Pristni vir, od katerega se največ izve, je domačin dotičnega kraja. Razen navadnih reči sem jo vprašal še posebej, kako se imenuje cerkev, ki gleda s poraščenega griča v dolino. Povedala mi je, da griču pravijo Hum, v cerkvi pa sameva sv. Kristof, pripadajoč župniji Rožek. Ko je ženska videla, da jo pazljivo poslušam, postala je še bolj zgovorna. Rekla je, da potniki radi obiskujejo to višino,

ker je raz njo obširen razgled naokrog. Sicer pa je sv. Kristof večinoma sam. Domačini ga obiskujejo le takrat, kadar se vrši kako cerkveno opravilo. Posebno živahno je na Humu baje o Veliki noči. Od sobote na nedeljo vso noč pojejo, streljajo in zažigajo gromado. Žena je rekla, da pomenja gromada tisti ogenj, ki se je pri njem grel sv. Peter na Kajfovem dvorišču.

Potem mi je začela pripovedovati, da morajo tisti župljani, ki ne opravijo procesij za sveto leto, romati po smrti na Hum. Znano je, da se sliši v Rožu veliko pripovedk in narodnih pesmi. Dosti je dobrega blaga, nekaj pa tudi dvomljive vrednosti. O Humu mi je moja spremljevalka pravila tako-le:

Ker je cerkev precej oddaljena od hiš, hodi mežnar samo o kvaternih nedeljah in o velikih praznikih jutranjico zvoniti na Hum. Nekoč ni vedel, koliko je ura. Odpravil se je na grič, misleč, da bo kmalu dan, toda pozneje se je prepričal, da je bilo šele o polnoči. Zvonovi so bili obešeni tako, da so vrvi visele skozi obok na sred cerkve. Potegnil je za prvo vrv — nič glasu. Potegnil je za drugo — nič glasu. Kako to, da danes zvonovi nečje peti?

Sedaj se odpro vrata, in v cerkev prihaja par za parom. Mežnarja obide groza. Umakne se k stranskemu oltarju sv. Janeza, ki drži odsekano glavo v roki. Od tu gleda čudne romarje, prihajajoče v cerkev.

Prvi je stopal duhoven v koretliju in črni štoli, za njim pa dva in dva skupaj. Vsi so imeli sklenjene roke in ovite z rožnim vencem. Ko so prišli okoli velikega oltarja, so se vrnili po cerkvi nazaj in izginili pri vratih. Mežnar se je toliko bolj bal, ker je nekatere izmed njih dobro poznal in vedel, da so umrli. (Dalje.)

političnim programom pridobiti zaupanje delavskih slojev in bo znala s krepko roko preprečiti vsak revolucionarni poskus v zmotah tavajočih voditeljev, ki so v svojem političnem naziranju zaostali za nemškimi in francoskimi socialisti najmanj za 50 let.

Rusija.

Boljševiška ofenziva proti Poljski.

LDU Moskva, 29. maja. (DunKU — Brezlično.) Frontno poročilo od 28. t. m.: V smeri proti Sveznam je bilo osvojenih nekaj krajev okoli kraja Postavy. V smeri proti Molodečnu so naše čete prekoračile Dvinos. Osvojile so Kriviče in Dolginov. Pri izlivu Uše je poizkušal sovražnik vreči naše čete v Berezino. Njegovi napadi so se izjalovili. Naša letala so obmetavala s bombami železničarje Borisov-Minsk. Okrog Kijeva se naše čete srdito bore proti utrjenim postojankam sovražnika, ki se trdovratno upira. Pri Tarašči so naše čete zlo-mile sovražni odpor. Zasedle so mesto Tarašče in mnogo krajev 40 vrst severo-vzhodno od tega mesta.

Splošen upor Azije proti Evropi.

LDU Pariz, 29. maja. (DunKU — Brezlično.) »Echo de Paris« piše o diplomatični ofenzivi sovjetske Rusije v Turčiji, da se s tem pripravlja splošen upor Azije proti Evropi. Odnosaji med sovjetsko Rusijo in Mustafa Kemal pašo so ljudni ter carigrajska vlada dobro ve o ljudskih vstajah v Mali Aziji in pri Odrinu.

Avstrijska republika.

Proti podonavski zvezi.

V ententinih krogih se je dalje časa vzdrževala misel, da je treba iz bivše Avstro-Ogrske napraviti podonavsko zvezno državo. To misel so drugi opustili, le med Francozi je iznova zadobila tal, ker hočejo v bodočnosti preprečiti spojitev Nemške Avstrije z Nemčijo in s tem okrepitev zadnje. Francoska je poslala na Dunaj Margaiena, da se pouči tam o gospodarskih razmerah Nemške Avstrije. Margaine se je prepiral, da Nemška Avstrija z gospodarskega in finančnega stališča ni življenja zmožna. Margaine priporoča zato gospodarsko zvezo Nemške Avstrije z novimi državami, nastalimi na ozemlju nekdanje monarhije, pod pokroviteljstvom Francije. Nemško-avstrijska javnost je proti temu, češ, da je že prej Avstrija skušala enake težave z Ogrsko, zdaj pa bi imela opraviti najmanj s tremi sosednimi državami, katerih vsaka bi življenja nezmožno Nemško Avstrijo nadkriljevala in gledala samo na svoje koristi.

Vsa nemško-avstrijska javnost je orientirana za spojitve z Nemčijo in bo skušala to doseči, kakor hitro se izpremeni sedanja politična konstelacija entente. Tedaj bodo Francozi spoznali, da je njihova diplomacija na mirovni konferenci ubrala napačno pot in je nehoče krepila Nemčijo s tem, da je krepila Nemško Avstrijo proti Jugoslaviji.

Francija.

Zaupnica vladi.

LDU Pariz, 28. maja. (DunKU — Havas.) Po debati o interpelacijah, ki so bile že naznanjene, je poslanska zbornica izrekla vladi svoje zaupanje s 535 proti 66 glasovom.

Konec železničarske stavke.

LDU Pariz, 28. maja. (DunKU — Havas.) Železničarska zveza je sklenila, da začne s delom 29. maja.

Amerika.

Wilsonov veto.

LDU Washington, 28. maja. (DunKU — Reuter.) Poslanska zbornica je sklenila z 219 glasovi proti 152 glosom, da preide na dnevni red preko veta predsednika Wilsona proti sklepu republikancev glede separatnega miru med Zedinjenimi državami in Nemčijo oziroma Avstrijo. Ta sklep ni veljaven, ker ni bila dosežena dvetretjinska večina zborničnih članov.

Turčija.

Proglas na sveto vojno.

LDU Berlin, 28. maja. (DunKU) »Berliner Tageblatt« javlja iz Bazla: Angleški listi poročajo iz Carigrada, da razširjajo v Stambul mohamedanski proglas na sveto vojno. Listi poročajo dalje, dalje, da je Galileja preplavljena z arabskimi bandami. Francoski pas se nahaja v uporniških rokah. Francozi imajo velike izgube. Prebivalstvo beži v angleško cono, ki je tudi ogrožena. Arabci se približujejo tudi Jeruzalemu.

Turčija napade Grško?

LDU Berlin, 29. maja. (DKU) »Vossische Zeitung« javlja iz Lugana: Kakor poroča »Secolo« iz Soluna, zbira Mustafa Kemal paša svoje čete na obrežju Marmarskega morja. Namerava napasti Grško s 70.000 možmi. Tudi v različnih delih Male

Azije zbirajo Turki svoje čete, da vkorakajo v Mezopotamijo.

Razna poročila.

Lepe priprave za plebiscit.

LDU Dunaj, 28. maja. (DunKU) Kakor poročajo listi iz Moravske Ostrove, je prišlo tudi včeraj med Poljaki in Čehi do streljanja ob demarkacijski črti, katerih prehode imajo zasedene italijanske straže. Ker so bile zahteve stavkujočih rudarjev zavrnjene, je poljsko delavsko odposlaništvo v Parizu sklenilo, da pretrga direktne stike z narodno plebiscitno komisijo v Tešinu.

LDU Beuthen, 28. maja. (DunKU — Wolff.) Neki Francoz je zaklal Nemca. Nemško prebivalstvo je priredilo nato manifestacije, ki so privedle do naskoka na poljski plebiscitni komisariat. Manifestacije so trajale od pol osmih zvečer do ene ponoči. Policija je bila brez moči. Končno je množica zapalila hotel »Lomnico«, v katerem je bila nastanjena plebiscitna komisija. Vsi spodnji prostori so zgoreli. Kakor se govori so bile pri nemirih tri osebe ubite in 10 ranjenih. Ob treh zjutraj so Poljaki naskočili uredništvo lista »Ostdeutsche Morgenpost« in razbili vse šipe.

Politične novice.

+ Podporni stebri židovskega kapitala. Vemo, da nekateri ljudje niso dostopni za noben dokaz in za noben razlog. Povej mu stokrat stvarne razloge, doka-žeš mu stokrat nestvarne premise, na katerih sloni njegove sklepanje — vse je bob ob steno. Trdovratno trdi svojo napačno sodbo naprej, in ko mu razumni človek neha dokazovati oziroma zavračati napačno mnenje, vpije v pijanem zmagoslavju, češ, da je dosegel uspeh. V tem duševnem razpoloženju živi sedaj »resnicoljubno« glasilco socialistične stranke v zadevi Auerspergovih gozdov. Ne bomo na vse njegove laži navajali nobenih razlogov več, ne za ne proti. Stvar smo razumni javnosti že dovolj pojasnili. Pribijemo še enkrat: Pogodba prenese luč belega dne in tudi najstrožjega kritika. »Naprej« sedaj razglašča, da demokratski minister za agrarno reformo dr. Krizman razveljavil to pogodbo. Nam o kakem razveljavljanju ni nič znanega. Zdi se nam pa vendar potrebno, da v to zadevo tudi še z neke druge strani posvetimo. Za Auerspergove gozdove so se pulile razne židovske in ne-židovske velebanke in tuji velekapitalisti. Imeli so že skoraj celo pogodbo narejeno. Svoje prste je imel tudi znani Karoly (Bosna-Teslić). Hodili so po svojem eksponentu tudi okoli našega združništva, da bi ga vpregli v ta židovski velekapitalistični voz. Ponujali so našemu združništvu, da se naj udeležuje — seveda so imeli pri tem postranske namene — samo s svojim kapitalom, eksploatacijo bi pa imeli oni sami v rokah. Naše združništvo je to ponudbo odločno odklonilo. Stalo je odločno na stališču, da se naj ljudstvo samo, združeno v zadrugah, udeležuje pri eksploataciji Auerspergovih gozdov. Ker se je želji ljudstva, združenega v onih krajih v zadrugah, v celoti ugodilo, je Gospodarska zveza v imenu in kot zastopnica onih za drug — ne v svojem imenu in ne zase — sklenila z znanimi družbama ono »proslulo« pogodbo. Združništvo za enkrat ni bilo zmožno večje udeležbe na eksploataciji. Če bi bilo zmožno večje udeležbe, bi zase zahtevalo večje količine in bi jih tudi gotovo dobilo. Agrarna reforma ni s to pogodbo prav nič tangirana, dež vlada in stranka ni imela s to pogodbo najmanjšega stika. In vendar tolik krík iz vrst buržuazijskih socialistov proti tej pogodbi. Čemu? Zakaj? Ali ni ljudstvo udeleženo, v kolikor je hotelo in zmoglo? Ali bi bila boljše pogodba s tujimi židovskimi kapitalisti, kjer bi bilo domače ljudstvo popolnoma potisnjeno ob stran? Ali naj mar ti velikanski letni prirastki leže leta in leta gospodarsko neizrabljeni? Če ne, kdo naj jih eksploataira? Ali združništvo nima pravice, da po vsej svoji moči sodeluje? Če ne more vsega samo prevzeti, mar naj zato velikanske množine lesa leže narodnogospodarsko neizrabljene? Ali se naj mar prepuste judom? Ali pa celo znani industrijski banki, za katero se je g. Kristan z židom Kranzom iz Dunaja toliko trudil? Ali morda ljudem, ki se na les razumejo kakor zajec na boben? Govori vendar, resnicoljubni »Naprej«, ki ti je življenje laž in obrekovanje in zavijanje in podtikanje, ki vidiš v vsakem človeku le lopova, v sebi pa krilatca. Vemo, kam pes taco moli. Vemo, da segajo niti gotovih bank tudi v gotova ministrstva. Ker to vemo, vemo tudi, kaj nam je storiti. Velebanke in njih židovski in nežidovski očetje se pa ne bodo redili z lesom naše zemlje. »Napreju« pa svetujemo, da naj govori bolj jasno in odkrito in vztrajno o Drufovki, »Croatiji«, Oblačnici, o lirah in socialnem poverjeništvu. Mi nič ne sumničimo, a o tem hočemo jasnosti. Naj pove, koliko vagonov se je izvozilo in koliko

lir izročilo. Mi ga pa zagotovimo, da bomo lahko postregli s kontrolo. Mu tudi lepo svetujemo, naj se zanima kar najbolj za razveljavljanje pogodbe, ki jo je napravil njegov pristaš z g. Drufovko. Gre za 1000 vagonov. Mi mu tudi zaupno povemo, da kupuje Drufovka že rudnike in veleposestva in take slične malenkosti. Gospodje okoli »Napreja« in gg. Čobal in Kristan, tukaj tiči zajec v grmu! Pojdite na delo in očistite ozračje. Vaš boj je v primeru Auerspergovih gozdov naperjen v veliki meri proti ljudstvu, indirektno ste pa samo podporni stebri židovskega kapitala, ki je že na delu, da požre v svoje nenasično žrelo tudi te zaklade in pri tem oslepari mnogoštevilne domače družine za zaslužek in dobiček in pošteno preživljanje.

+ Glasi s Prekmurja. V včerajšnjem »Narodu« je priobčil nekdo — moral je biti kak liberalen uradnik ali učitelj — dopis pod tem naslovom, ki mora biti prava žalitev za vsakega Prekmurca. Prvič je pisec zelo slabo informiran o prekmurski literaturi. Piše: »Edino slovensko berilo je imel (Prekmurec) v sv. pismu, ki ga je izdal neki protestantovski pastor.« Prekmurci imajo pa precej pisateljev, ne le enega protestantovskega pastora. Začetniki prekmurske literature so bili pač protestantovski predikanti, tisto sv. pismo, o katerem govori pisec, pa je prevlel katoliški duhovnik Miklos Küzmics, katerega knjige so izšle v več izdajah. Pri tej njegovi napačni trditvi se začne napad na prekmursko duhovščino. Če se bo Prekmurcem ta gospod s tem prikupil, je dvomljivo. Nesramen je napad na župnika Klekla, o katerem vemo, da je nadaljeval delo svojih duhovnih prednikov in je s pomočjo svojih stanovskih sobratov vzdrževal vse narodno življenje onstran Mure ravno z »Novinami« in drugimi spisi. To je nehvaležnost napram velikemu Slovencu! »Novine« so mu v peti, ker ne trobijo v sovobodnemiselnem rogu. Prekmurski dialekt imenuje — skvarjen. Mož, ki sploh ni videti prav duhovit, o čistosti jezika, ki ga govore Prekmurci, nobenega pojma nima. Forsiranje preobrazbe pravopisa bi bilo jako slabo, ker se ne da človek kar čez noč navaditi nekaj novega in ne more opustiti stare navade. Ker je gerent v Dolnji Lendavi znani narodnjak in značajni, krščanski mož g. Sever ustanavljal s pomočjo g. Pušenjaka zadrugo, to liberalnim kapitalistom, ki bi radi še Prekmurcem kri izsesali, ni všeč. G. pisec je gotovo eden onih gospodov, ki so šli v Prekmurje razdirat od g. župnika Klekla in od katoliških prosvetnih organizacij započeto kulturno delo. Da se to tem gospodom nekdaj posrečilo ne bo, temu je dokaz sijajni orlovski tabor v vasi Bratonci, kamor je šlo na risalski ponedeljek poslušat 5000 ljudi svojega voditelja Klekla. Ob tej priliki je rekel prekmurski dijak: »Če nam mislijo razni elementi uničiti naše versko življenje, povedano naj jim bo že pred prihodom s stavkom šaljivega inserata za turnarski zlet v Janšah v »Brencelju« »Nazaj se bo teklo na vso moč.«

Dnevne novice.

— Predsednik in člani deželne vlade pri knezoškofu. Včeraj dopoldne je predsednik deželne vlade dr. Brejc v spremstvu ostalih članov deželne vlade obiskal ljubljanskega knezoškofa dr. Jegliča in mu imenom vlade izrazil čestitke o priliki njegove 70letnice. V svojem nagovoru je predsednik deželne vlade naglašal, da čestitke, ki jih izraža kot predstavnik kraljeve vlade, niso zgolj formaliteta uljudnosti, nego popolnoma odkritosrčni izraz hvaležnosti jubilaru, kot enemu izmed glavnih graditeljev naše države, ker se je o času majniške deklaracije v trenutku, ko se je bilo bati, da jo doleti ista usoda, ki je zadela vsa prejšnja stremljenja za združenje Slovenije, zastavil vso svojo avtoriteto za uveljavljanje te deklaracije, da jo je presadil v ljudsko šolo, v dušo vsega naroda, ki v njega zaupa. V času, ko je bilo nevarno, postaviti se na tako stališče, se je jubilar z nenavadnim pogumom zavzel za majniško deklaracijo, jo populariziral ter tako pripravil v naši javnosti potrebno dispozicijo za izvedbo iste. Zato mora država biti jubilaru hvaležna, ker je on resnični sograditelj te države. Knezoškof dr. Jeglič se je v ginjenih besedah zahvalil predsedniku dež vlade za izražene čestitke.

— Župnik Lovro Lah smrtno ponesrečil. Na binkošno soboto je padel s kolesa g. Lovro Lah, župnik pri Sv. Križu pri Litiji, in se pri tem tako udaril na glavo, da je nezavesten obležal. Prebil si je črepinjo. Prepeljali so ga v bolnišnico usmilenih bratov v Kandiji, kjer je včeraj umrl. Pogreb bo v ponedeljek ob 11. uri dopoldne v Dobrniče. Naj v miru počiva!

— »Narodna tiskarna« v Gorici bo izdala tudi letos »Koledar«. Ker je želeli, da bi bil ta koledar nekako ogle-dalo kulturne sile Goriške, so zaprosili vsi goriški književniki, bivajoči tostran demarkacijske črte, da pošljejo svoje prispevke (beletristične črtice ali kraje po-

vesti) »Narodni tiskarni« v Gorici, in sicer najkasneje tekom dveh mesecev, naj pa že takoj pisмено javijo tiskarni, s čim bodo prispevali. Prispevki se bodo seveda honorirali.

— Ker nam prihajajo dan na dan pri-tožbe, da gg. duhovniki niso dobili okrož-nice Katoliške Lige, izjavljamo, da smo po-slali okrožnice vsem gg. brez izjeme po najnovejših šemalizmih ljubljanske in la-vantinske škofije. Če kdo okrožnice ni pre-jel, je temu kriva edino poštna uprava. Vse gg. pa, ki žele okrožnice, prosimo, da spo-roče svojo željo potom dopisnice, na kar jim bomo takoj ustregli. Odbor Katoliške Lige Ljubljana.

— Povišanje pristojbin za društvene vesti. Glasom sklepa odboro-ve seje dru-štva jugoslov. novinarjev se zvišajo pristoj-bine za uvrstitve društvenih vesti v liste na ta način, da se zaračuna za vsako besedo 20 vinarjev, izvemši besede z eno ali dvema črkama. Delni zneski dveh kron se zaokrožijo navzgor na 2 K. — Društva se opozarjajo na ta sklep, ki stopi v veljavo dne 1. junija, ker bi sicer vsi nezadostno kolkovani dopisi romali brezpogojno v koš.

— Društvo jugoslovenskih novinarjev v Ljubljani. Važen članski sestanek se vrši v torek, dne 1. junija ob 15. v uredniških prostorih »Slovenskega Naroda«. Predmet: penzijsko zavarovanje in drugo. Radi važnosti nujno potrebna polnoštevila udeležba.

— »Trista (tristo ljudi) bez popa ni-šta.« Poslanec iz Niša je pripovedoval, da je ljudstvo v Srbiji silno zadovoljno z iz-boljšanjem železniških razmer, odkar vodi dr. Korošec ministrstvo saobraćaja. Želez-nica vozi točneje nego prej in tudi varnost potovanja se je zelo dvignila. Tako se je utrdilo v ljudeh prepričanje, da je povsodi treba »popa«, da se spravi kako stvar v red, in nastal je pregovor: »Trista bez popa ništa.«

— Veliko vrtno veselico s koncertom vojaške godbe priredi katoliška Liga v ne-deljo 6. junija pri Koširju pod Šmarno go-ro. Poleg koncertiranja vojaške godbe je na vzporedu šaljiva pošta in srečolov. Vstopnina za osebo 6 kron, za celo obitelj 15 K. Za povratek v Ljubljano je ugodna železniška zveza zvečer ob pol 9. in 11. uri. Za dobro potrežbo bo kar najbolj skrb-ljeno. Ker je čisti dobiček namenjen za dvig katoliškega tiska, je želeli obilne ude-ležbe. (k)

— Politični katekizem ali kaj mora vsak državljani vedeti o politiki je povezan in je na razpolago v tajništvu SLS, Jugosl. tiskarna, II. nadstropje. Cena 6 K, za 20 izvodov skupaj 5 K, izobraževalnim dru-štvom po 4.50 K in poština. Knjiga je ve-lezanimiva. Podaja natančne informacije in z jasno lučjo seka v noč politične brezna-čelnosti. Vsak naš somišljenik naj jo kupi! Dajte jo nasprotnikom v roke! Naj jo bero in izpregledajo! Kulturna društva naj jo na-roče več izvodov skupaj. V zadnjo gorsko kočjo mora ta brošura! Temo je treba pre-sekati z lučjo! Vsaki pošiljki priložimo po-ložnico, katere naj se naročitelji koj poslu-zijo. Politična orientacija je predpogoj raz-umevanja današnjih prilik. In to podaja v polni meri knjiga »Politični katekizem«. Pristaši! Društva! Segajte po knjigi!

— Pomnožitev osebnih vlakov na Bohinjski železnici in vpeljava turistov-skih vlakov do Planice. Od 1. junija t. l. dalje vozita na progi Jesenice — Bistrica Bohinjsko jezero osebna vlaka štev. 14 in 15 dnevno redno: Odhod iz Bistrice Boh. jezero ob 13:02, prihod na Jesenice ob 14:04; odhod z Jesenic ob 14:32 in prihod v Bistrico Boh. jezero ob 15:25. Slednji ima na Jesenicah neposredno zvezo z ljubljanskim opoldanskim vlakom. — Na dalje vozi ljubljanski opoldanski vlak ob sobotah in dnevih pred prazniki od 2. ju-nija t. l. dalje direktno do Planice, kamor dospe ob 15:20. Ob nedeljah in praznikih pa vozi od Planice do Jesenic turistovski vlak št. 1719 z odhodom iz Planice ob 20:23 ter ima na Jesenicah zvezo na bo-hinjski, oziroma koroški nedeljski vlak, ki dospe ob 23:22 v Ljubljano. S tem je omo-gočeno turistom posećanje triglavskega pogorja. — Inspektorat državnih železnic.

— Ravnateljstvo državne železnice v Zagrebu uljudno vprašamo, kdaj vendar že mislijo razposlati nove oplatnične iz-kaznice (legitimacije) v Slovenijo, službu-jočim železničarjem (inostrancem). S to-zadevno okrožnico z dne 7. aprila je bil ljubljanski inšpektorat obveščen, da zač-ne v kratkem z razposiljanjem izkaznic, kar se pa ni zgodilo. Zelo mnogo usluž-bencev je vposlavljen radi mrzlične nujnosti, s katero ste zahtevali slike, svoje slike starih legitimacij tako, da so sedaj njih izkaznice radi manjkanja slik neveljavne in morajo si uslužbenci plačevati cele ci-vilne pristojbine, in vse to radi komodi-tete nekaj manipulanti, katerim je to delo — kakor čujemo — poverjeno celo v akordu. Ali res ni nikogar, ki bi si upal ali pa hotel ukazati tem gospodim, da de-žlo, katero bi moralo biti že zdavnaj go-tovo, že vendar enkrat dovrše? Kako se n-porete pri takem poslovanju centralnega urada še čuditi, da je osebe nezadovolj-ni o? In zakaj ustvarjate s takimi šikanar-

mi sovražstvo med slovenskim in hrvatskim železničarjem? Ali imamo mi slovenski železničarji še kaj pravice, ali smo pa navezani edinole na milost zagrebskega pasalika? Zahtevamo odločno, da nemudoma razpošljete izkaznice!

— Z Gozda pri Kamniku. 26. t. m. okoli dveh popoldne se je nagromačevala ob Črni huda nevihta: grmenje, treskanje, toča. Toča je pobelila Malo planino. S te je drl glavni hudournik po planinski drči, ki drži proti mlinu v Podstudenju. Valil je seboj ogromno množino kamenja in šodra. Gospodinja hiše, ki stoji tik ob drči, je bežala z otročiči v sosednjo vas. Zdelo se je, da ji bo zasulo hišo. To se k sreči ni zgodilo. Zasulo pa je cesto in ustavilo ves promet za isti dan. Naslednji dan okoli poldneva se je neurje ponovilo in cesto zopet zasulo. Ogromno množino šodra bo prihodnje neurje spravilo zopet na cesto, če se ne bo drča osnažila. — V noči od 27. na 28. maja je pobral tat vso praznično obleko, obuvala, ure i. dr. v hiši tik pod farovžem očetu in sinovom. Pri tem delu uzmoviča ni motil nihče. Moral je biti dobro orientiran.

— Gospodinjski tečaj v Mostah pri Ljubljani otvoril kršč. žensko društvo s 1. junijem t. l. Vpisovanje se vrši od pol 6. do pol 7. ure 1. jun. v ljudski šoli v Mostah. Sprejmejo se dekleta od 18. do 20. leta, ki prinese s seboj zadnje šol. izpričevalo, založe 20 K za kurivo in 80 K za prvo aprovizacijo. Pouk se bo vršil skozi 8 tednov vsaki delavnik od 7. zjutraj do 7. ure zvečer in se brezplačno. Aprovizacijo morajo udeležence kriti same; vsaka druga bi naj imela tudi šivalni stroj s seboj. Kdor izostane pred sklepom tečaja, se mu denar ne vrne. Koncem tečaja se vrši izpit. V prvi tečaj bo sprejetih prvih 12 priglasenk. Prednost imajo dekleta kmetskih posestnikov iz Most.

— Glasbeno društvo v Ribnici je proizvajalo 23. maja t. l. znamenito glasbeno delo p. Hugolina Sattnerja »Jeftejeva prisega« za mešani zbor, soli in s spremljevanjem klavirja. Bilo je le prepevanje in pri srcu nam je bilo v resnici hudo, da se je temu genialnemu umotvoru na ta koncertni večer godila tolika krivica. Nadalje rajši molčimo. Sl. »Glasbenemu društvu« pa dobrohotno svetujemo, naj zana prejšnjim prevdrami in presodi temeljite kakšno glasbeno delo zamore z vsem svojim pevskim aparatom vsaj dovolj proizvajati, drugače: gorje vam glasbeni umotvoril! Pred proizvajanjem »Jeftejeve prisege« je poslušalce že indisponiral »orkestralni odsek Sokola« s svojim neuglašnim in povsem neužitnim igranjem, in po končani »Jeftejevi prisegi« jim je pa še razblinil in pregnal še ostale glasbene vtise.

— Nemški denunciant pred sodiščem. Gregor Ravter z Gore se zagovarja pred kazenskim senatom ljubljanske dež. sodnije v sledeči obojni zadevi: Ravter je zagrizen pristaš Nemcev in zelo hudoben človek. Kot strasten nasprotnik Jugoslovancev se je posluževal najzlobnejših sredstev, da zadosti svojemu gnevu zoper Jugoslovane in se znoši nad slovenskimi domačini. Ob umiku Jugoslovancev iz Saleške doline koncem aprila in majnika leta 1919. je Ravter došle »volkswehrovce« osebno ščuval zoper slovenski družini Mertlove in Paul, da jih izpostavi preganjanju in zatiranju nediscipliniranih in osvetoželjnih nemških vojaških tolpe, denunciral jih je pri nemških oblastih in povzročil, da so jim Nemci vzeli živino in živila. Ko je zavpila nad Rauterja Terezija Mertel z Gore, videc, da je nalašč nahujskal volkswehrovce, da so ji s silo vzeli živino iz hleva: »Judež, ki vedno hujskate proti nam in jemljete živino iz stajale, je zaklical, opazujoč ves prizor od svojega čebelnjaka, Rauter nad njo: »Baba, ali nisi tiho, bo šel vol in oba (ona in njen mož), bom koj telefoniral, ste Srbi, ste Srbi!« Da uniči in razbije Paulovo družino, katere oče je moral že prej pobegniti, je denunciral Jožeta in Janka Paula Nemcem, ki so jih nato prijeli. — Rauter je takrat zmerjal Jožeta Paula s srbskim gavnerjem, za katerega je še krogla preslaba. Ko so pripeljali Jožeta Paula ml. v Rauterjevo hišo, je kričal Rauter proti nemškemu vojakom: »Den größten Gauner habts aber noch zu Haus gelassen!« Ko so pripeljali tudi Janka, ga je ovadil nemškemu vojakom rekoč: »Das ist der Richtige! Der hat auf der Straße in der Mel eine Handgranate gegen den Straßenmeister Kogler geschmeißten, die ihm ein Stück Nase und vier Finger weggerissen hat« in se pristavil, da mu je to povedala Donnersbrecherin. Posledica je bila, da so Janka Paula z bratom vred odgnali in internirali. Janka Paula so zaprli v internacijski tabor, odkoder se je povrnil šele po petih mesecih. — Po dvakratni, deloma zelo viharji in burni razpravi, v kateri se je Rauterjev zagovornik dr. Tominešek popolnoma nepotrebnostno zalegal v slovenske priče, je senat, katerega predsedoval nadsvetnik Vedernjak, obsodil Rauterja zaradi hudodelstva ob prelovanju v tri mesece težke ječe.

Ljubljanske novice.

Ij Koncert v proslavo 70-letnice škofa dr. Ant. Bon. Jegliča. Sinočnji koncert pevske zveze »Ljubljana« je bil dostojna in lepa proslava 70-letnice prevzvišenega škofa ljubljanskega. Občinstvo je z obilno udeležbo pokazalo prevzvišenemu svojo vdanost in ljubezen. Med navzočimi smo opazili predsednika deželne vlade g. dr. Janko Brejca z gospo, ljubljanskega župana g. dr. Ivana Tavčarja z gospo, g. poverjenika Bogumila Remca z gospo, g. poverjenika dr. Gosarja, g. ravnatelja Mateja Hubada, podpredsednika Jugoslovanskega kluba g. Smodeja, g. polkovnika Raktelja i. dr. Po prvih dveh pesmih je predsednik »Ljubljane« g. kanonik dr. Kimovec pozdravil prevzvišenega, poudarjajoč, da je najmlajša članica naše krščansko-socialne organizacije, pevska zveza »Ljubljana« prevzela častno nalogo, da s pesmijo proslavi zaslužno delovanje škofa dr. Ant. B. Jegliča, čigar delovanje je bilo najlepša pesem, ki odmeva po celi naši domovini. Občinstvo je priredilo prevzvišenemu viharno ovacijo. Prevzvišeni se je v kratkih, skromnih besedah zahvalil za prireditelje. »Vesel sem,« je dejal, »da mi je Bog naklonil možnost, da sem mogel vršiti svojo dolžnost v imenu Boga, čigar služabnik sem.« — »Ljubljana« se je tudi potrudila, da je svojo častno nalogo z izbranim programom kar najsijajneje izvršila. Žela je za to obilo pohvale. O umetniški vrednosti koncerta še izpregovorimo.

Ij Slavnostna akademija. Včeraj ob 4. uri popoldne se je vršila v dvorani Ljudskega doma slavnostna akademija celokupnega katoliškega dijaštva v Ljubljani v proslavo 70-letnice našega knezoškofa. V navzočnosti prevzvišenega, obilega dijaštva in odličnih gostov se je vršil spored, ki je bil zelo zanimiv. Pevski zbor je dovršeno proizvajal nekaj pevskih točk in zasluži vso pohvalo. Tudi mali orkester je rešil častno svojo nalogo v splošno zadovoljstvo vseh. Pravnik Ivo Simetin, član »Domagoja« iz Zagreba, je pozdravil jubila v lepih besedah v imenu Lige katol. dijaštva. Pozdravila sta ga v navdušenih besedah tudi predsednika »Danice« in »S. O.« Prebrali so mnoge brzojavke in pisane čestitke, ki so došle od našega dijaštva izven Ljubljane. Nato se je zahvalil knezoškof sam in spregovoril na dijaštvo nekaj lepih, bodrilnih besed. Ta akademija je za dijaštvo kaj lepo in častno izpadla.

Ij Slavnostna telovadna akademija se vrši danes točno ob 5. uri popoldne v veliki dvorani »Uniona«. Vabimo k udeležbi. Ij Umrl je v petek dopoldne v tuk. deželni bolnici g. Karol Hribar, uslužbenec tvrdke Kastelic & Zabkar. Pogreb bo danes popoldne ob pol 2. uri iz mrtvašnice na pokopališče k Sv. Križu. N. p. v m. Ij Umrl je v Ljubljani: Jakob Sušnik, kovač, 71 let. — Fran Kham, trgovec, 48 let. — Helena Demšar, bivša služkinja, hiralica, 82 let. — Joško Sikošek, sin carinskega revizorja, 1 mesec. — Ana Modic, hči krojača, 2 meseca in pol. — Dragica Čibej, hči ključavničarskega delovodje, 7 mesecev.

Ij Prosvetno društvo za kolodvorski okraj priredi v nedeljo, dne 13. junija t. l. izlet v Palovče pri Kamniku. Zbirališče na državnem kolodvoru v Šiški, odkoder odhoda ob 8. uri zjutraj do postaje Jarše-Mengeš. Od tu peš čez Rova v Palovče. Popoldne gremo v Kamnik, od koder se vrnemo v Ljubljano z večernim vlakom ob 8. uri 50 minut. Provijant naj se vzame s seboj. Vljudo vabimo vse člane in prijatelje našega društva, da poleté z nami ta dan v prosto naravo. (k)

Ij Muzika dravske divizije se je dne 27. maja preselila iz šentpeterske vojašnice v kasarno kralja Petra I. (Poljanska cesta 40).

Ij Vabijo se vsi državni, javni in privatni nameščenci iz zasedenega ozemlja na prijateljski sestanek dne 2. junija ob 8. uri zvečer v gostilni »Novi svet«. Ker gre za korist vseh, gotovo ne bode noben zaveden Primorec izostal. (k)

Cerkveni vestnik.

Spored procesije presv. Rešnjega telesa v stolnici dne 3. junija.

Ob 8. uri slovesna pontifikalna sv. maša. Po sv. maši — okrog tritret na devet — se prične ob vedrem vremenu pomikati procesija, ki gre: Pred škofijo skozi Stritarjevo ulico pred frančiškansko cerkev. I. blagoslov. — Skozi Wolfovo ulico, mimo Zvezde (blagoslov kr. vojaštvu) in Gosposko ulico pred Križevniško cerkev. II. blagoslov. — Skozi Križevniško ulico, čez Šentjakovski most pred šentjakobsko znamenje. III. blagoslov. — Po Starem in Mestnem trgu pred mestno hišo. IV. blagoslov.

Razvrstitev: I. Šole: a) Peta mestna deška ljudska šola, b) Tretja mestna deška ljudska šola, c) Prva mestna deška ljudska šola, d) Prva deška meščanska šola, e) Trgovska šola, f) Pripravnica z deško vadnico, g) realna, h) nemška gimnazija, i) realna gimnazija, j) prva državna gimnazija.

II. Društva: a) Krekova prosveta z Zvezo služkinj. Zvezo delavk in Zvezo uradnic in tr.

govskih nastavljenk, b) Krščansko-socialna zveza z zastavo, c) Krščansko žensko društvo, d) Katoliško mladeniško društvo, e) Katoliško društvo rokolodelskih pomočnikov z zastavo, f) Zastopstvo Zveze Orlov.

III. Ženske Marijine družbe: a) Dekliška Marijina družba iz Lichtenurna, b) Dekliška Marijina družba iz Križank, c) Kongregacija Marije Pomočnice, d) Kongregacija Kraljice sv. Rožnege venca, e) Kongregacija Marijinega varstva, f) Uršulinska notranja kongregacija, g) Kongregacija gospodičen in gospa pri oo. jezuitih.

IV. Banderi Naše Ljube Gospe. Huthov zavod. Ženske svetilke.

V. Banderi presv. Rešnjega Telesa. Moški svetilci. Moške Marijine družbe. Vincenčijeva konferenca.

VI. Dečki. Mala kongregacija Kraljice angelov. Deklice z neprižganimi svečami.

VII. Prvi oddelek vojaštva.

VIII. Mestni magistrat. Trgovska zbornica. Uradništvo.

IX. Pevci.

X. Oo. frančiškani.

XI. Duhovščina in Presvetli z Najsvetejšim.

XII. Deželni predsednik z vlado.

XIII. Drugi oddelek vojaštva.

Zastopniki društev, ki se procesije ne udeležijo korporativno in z zastavo, naj se pridružijo zastavi S. K. S. Z.

Korporacije, ki se se žele udeležiti procesije, naj se blagovolijo zgledati glede uvrstitve pri katerem izmed stolnih vikarijev.

Najnovejša poročila.

PLEBISCITNA KOMISIJA ZA CELOVEC IMENOVANA.

LDU Pariz, 29. maja. (DunKU — Havas.) Poslaniška konferenca pod predsedstvom Jules-a Cambona je določila pogoje za ljudsko glasovanje v Eupenu in Malmedyju in imenovala plebiscitno komisijo za Celovec.

SLOVENSKI DEMOKRATI IN SOCIALISTI PROTI ŽENSKI VOLIVNI PRAVICI.

Belgrad, 29. maja. »Epoha« poroča, da so slovenski demokrati in socialisti protestirali proti uvedbi volivne pravice za ženske, zlasti za kmetske žene v Sloveniji.

NARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

Belgrad, 29. maja. Seje narodnega predstavništva so odgodene na 4. junij z nastopnim dnevnim redom: Volitev novega predsednika in drugega podpredsednika. Dosedaj še ni ničesar definitivno sklenjenega, kdo bo zasedel ti dve mesti.

VESNIČEVA IZJAVA.

Belgrad, 29. maja. Po dovršeni debati o vladni deklaraciji je ministr. predsednik dr. Vesnić odgovarjal na izvajanja posameznih govornikov. O zunanjih politiki je pa govoril zelo rezervirano; naglašal je, da so Francozi in Italijani naši zavezniki in da moramo po tem dejstvu uravnavati zunanjo politiko. Ker ni omenil, da se mora naša zunanja politika orientirati v smeri osvobodjenja, se v tukajšnjih političnih krogih sodi, da je upati na ugodnejšo rešitev jadranskega vprašanja. Nadalje je naglašal v svojem repliciranju na debato o deklaraciji vlade, da se mora brezpogojno zagotoviti svoboda dela in red. O izjavi dr. Vesniča se ni poimenovalo glasovalo, temveč jo je odobrila zbornica z vstajanjem s sedežev. Socialisti in republikanci niso zahtevali, da se ugotovi rezultat glasovanja.

USTAVNI IN FINANČNI ODBOR V PERMANENCI.

Belgrad, 29. maja. Za pravoslavni binkoštnih praznikov bosta delala finančni in ustavotvorni odbor kljub temu, da so seje parlamenta odgodene.

PRIČAKOVANJE PROTIČA.

Belgrad, 29. maja. V političnih krogih se pričakuje skorajšen povratek St. Protiča z njegovega potovanja. St. Protič bo po svojem povratku poročal o notranje-političnem položaju države.

VPRAŠANJE DEŽELNE VLADE ZA SLOVENIJO.

Belgrad, 29. maja. Včeraj je ministrski svet razpravljal o preosnovi pokrajinske vlade v Ljubljani. Demokrati so zavzeli intransigentno stališče ter ni došlo do končnega rezultata.

KORAC NOČE BITI MILIJONAR.

Belgrad, 29. maja. Na današnji seji narodnega predstavništva se je branil bivši socialistični minister V. Korač, da ni milijonar in da so vse vesti o njegovih milijonih izmišljene. Njegova izvajanja pa so zbudila le malo vere v poslanskih krogih, ker so njegove premoženjske razmere dobro znane. Koračeva obramba je zbudila samo veselo razpoloženje v zbornici.

LANEC KNEŽEVIČ PROTI BIVŠIM SOCIALISTIČNIM MINISTROM.

Belgrad, 29. maja. Socialistični poslanec Vaša Knežević je napadel danes v seji narodnega predstavništva v svojem govoru o vladni deklaraciji bivše socialistične ministre Kristana, Korača in Bukšega. Dokazoval je, da so ti socialistični ministri v vsem popuščali demokratu in postali samo navadne figure v rokah Pribečevića. Krivi so, da je tako dolgo vladal režim šarlatanov, ki je bil samo v cni

smeri obilježen, namreč v smeri izvoznicarjev in kapitalistov. Socialistični ministri so rodili komunizem, ki jim je med tem slabo plačal njihovo delo, tako da se danes ogledavajo za vojsko, brez katere so ostali osamljeni. Vaša Knežević je nato opisoval nekorektnost in korupcijo bivših socialističnih ministrov, ki so n. pr. postavili v Novem Sadu socialisti Niko Opaloviča za šefa nekakega oddelka, ki sploh ne obstoji. Namestili so ga samo radi tega, da urejuje socialistično »Svobodo«.

PRIBIČEVIČ DAL ZADOŠČENJE BANIČU.

Belgrad, 29. maja. Minister Pribečević je po izjavi poslanca Baniča obžaloval pisanje demokrata »Pravde«, da je Banič baje žalil pokojnega dr. Pavloviča. Pribečević je izjavil, da smatra afero za končano.

KRISTAN PROTESTIRA.

Belgrad, 29. maja. Bivši minister Kristan je protestiral, da je bil na škofijski konferenci v Zagrebu navzoč tudi papežev nuncij Cherubini, češ da se je na konferenci razpravljalo samo o internih zadevah, v katere se nuncij nima vmešavati.

PREISKAVE NA OSJESKEM UČITELJSKJU.

Osijek, 29. maja. Radi raznih glasov o nekih skandalih na osjeskem učiteljskju so zahtevali danes učiteljsčniki od vlade, naj suspendira ravnatelja Ebriča in pošlje nadzornika, da uvede proti njemu disciplinarno preiskavo. Radi tega se je ravnatelj Ebrič odpovedal svoji službi ter predal svoje posle najstarejšemu članu učiteljskega zbora katehetu Šmitu.

BORZA.

LDU Zagreb, 29. maja. Borza. Devize. Berlin 295—305, Italija 645—660, New York 10.000—10.200, Pariz 0—860, Praga 238—240, Švica 2100—2150, Dunaj 61—63, 50. Valute. Dolarji 88—89, romunski lei 242—246, bolgarski lev 0—180, carski rublji 150—160, čehoslovaške krone 230—242, 20 kronski zlati 340—0, angleški funti 360—415, francoski franki 0—820, nemške marke 295—302, napolcondori 355—365, švicarski franki 0—2200, italijanske lire 615—0, turške lire v zlatu 0—480.

Prosveta.

pr »Polska kri«, ki se je igrala tolikokrat v dunajskih operetnih gledališčih, je delo, o katerem se je z gotovostjo vedelo že začetkom sezone, da pride na oder. Če bi naše gledališče bilo umetniško, bi seveda morali vedeti ravno nasprotno, da je namreč nemogoče, postaviti jo na oder, ker se s tem gledališče degradira pod takozvana »ljudska« gledališča, kakor jih imajo drugod. Ali direktorju slov. narod. gledališča je zato malo mar. Delo je neinteresantno v skoro vsakem oziru in njegova češko potomstvo tega ne zboljša. Gledališče pa naj se vodi umetniško in ker je slovensko, bi se bila odpuščala tudi vpriporitev takega dela, ki ni izšlo niti v izvečku in bi torej bilo vsem neznano. Ta slučaj pa bi bil edini, kjer bi se tudi podobna vpriporitev ne mogla principielno odbiti. Za naslovno delo ni nikakih vzrokov, da bi narekovali naštudiranega takega dela na narodnem gledališču. Vpriporitev sama tudi ni nudila človeku drugega, kakor dovtipnost, ki hoče na vsak način vzbuditi smeh in to — brez duha. Seve, da se to prav ne posreči. Od proizvajajočih bi bil bržkone najboljši Trbuhovič, ki je sicer že boljšo priliko pokazal koj (Rusalka). Orkester je igral precej malomarno. Ko torej ni bilo navdušenja za delo na sceni in ne v orkestru, mislim, da ga tudi pri meni ni. Kdor ga je pa imel kljub temu — blagor mu! Marij Kogoj.

pr Dr. Alojz Kraigher: Školjka. Imenovano dramo je uprizorilo te dni slovensko mestno gledališče v Mariboru pod režijo ravnatelja Hinka Nučiča. Ker nisem videl celotne predstave kot bi bilo treba, žal, ne morem poročati obširneje. Javljam to predvsem kot dogodek v umetniškem svetu, posebej pa še z ozirom na to, da se je govorilo in pisalo o Školjki mnogo, na odru pa so jo videli prej Hrvati v Zagrebu, Slovenci v Mariboru kot v Ljubljani. Predvsem: drama ni takšna, kakor so nam jo hoteli nekateri naslikati, in pride na odru prav dobro do veljave (dvo govori se morajo prikrajšati in to naj bi storil pisatelj sam, da prihrani delo režiserju in pripomore drami sami do boljšega uspeha). Školjka je dobra slovenska drama, ena izmed najboljših, in če jo bodo igrali povsod s takšnim razumevanjem, kot so jo igrali v Mariboru (Nučič, Valo Bratina, Rado Železnik, ga. B. Bukšegova — ostalih imen se ne spominjam), bo dosegla vedno zaželjen uspeh. Da pa more človek o drami pravilno soditi, mora že stati nad povprečnostjo in zato je jako dvomljivo, če so gledalci njeno uprizoritev razumeli (večkratni smeh o tem ne priča). Večini je ostala gotovo nepojmljiva. O takih in sličnih stvareh sem mnenja: občinstvo naj bi se pred uprizoritvijo o dramu nekoliko poučilo, opozorilo na najvaž

nejše in tako tudi ne bi vedno iskalo pohujšanja tam, kjer ga ni, a ga ono skozi svoja zastrta očala vendarle vidi.

Jože Stabčelj.

Narodno gledališče.

Drama:

Nedelja 30. maja »Vsiljenka Saloma«, Izven abon. Delavska predstava.

Ponedeljek 31. maja »Pritožne bukve«, Abon. D.

Opera:

Nedelja 30. maja »Poljska kri«. Izven abon.

I. slovanski orlovski tabor.

Pri koncertu, katerega priredi pevska zveza »Ljubljana« ob priliki tabora v Mariboru v soboto 31. julija t. l. bode sodelovala tudi češka umetnica sestra Krejzlova Milada, hči znanega češkega glasbenega profesorja Frant. Krejzl. Nastopi v sledečih točkah: I. Smetana: Fantasia na češki narodni pisne. II. Dvorak: Nočni cesta. III. Rigoletto. Koncertni paraphrase. Koncert se bo vršil v krasni Götzovi dvorani v Mariboru, ki je ena najmodernejših dvoran.

Dne 30. julija vprizori Ljudski oder v Mestnem gledališču v Mariboru ljudsko igr »Za pravdo in srce«. Dne 29. in 31. julija pa vprizori mestno gledališče pod vodstvom g. Nučiča dramo »Dioklecijan«.

Umetniški odsek: Za mariborski tabor se izdajo posebni spominski znaki. Plakete je izdelal akad. kipar Kralj. Značke izdelava češka tiskarna v Pragi. Umetniške razglednice delata gg. prof. Kos in Porenta. Poleg teh izidejo še 4 vrste umetnih krajevnih mariborskih razglednic. Velik plakat je izdelala umetnica ga. Vurnikova.

Železniški odsek: Posebni vlaki iz Ljubljane bodo odhajali v četrtek, petek in soboto. Iz Maribora bodo v vseh smereh odhajali posebni vlaki v nedeljo zvečer in ponoči. V ponedeljek dopoldne se odpeljejo gostje izletniki z posebnim vlakom v Ljubljano v torek pa odidejo na Bled.

Vsem župnim uradom razpošiljamo ravnokar okrožnice. Pohitite vsi na delo, katerim je uspeh tabora na srcu in priglasite se!

Orlovski vestnik.

TABOR ORLOV V PREKMURJU.

V Prekmurju še kaj takega, kar nam je prinesel Risalski (binkoštni) ponedeljek, nismo dočakali. Prekmursko okrožje Orlov je priredilo v Bratonic (velika vas nižje Murske Sobote) okrožno prireditve, katere so se poleg vseh prekmurskih odsekov udeležili tudi: Ljutomersko okrožje z vsemi odseki ter dijaški odseki Maribor in Ljubljana. Vas Bratonci, Dokleševje in še nekatere druge prekmurske vasi so si nadele za prihod Orlov praznično obleko. Vsega skupaj smo naštelj nad 20 slavolokov. Prekmursko ljudstvo je v celih trumah romalo v Bratonce.

Odseki iz Ljutomer, Sv. Križa, Maribora in Ljubljane so z godbo na čelu korakali zjutraj od Sv. Križa čez Muro v Bratonce. Po vsej poti jih je ljudstvo veselo pozdravljalo. Sprejem v Bratonic je bil zelo prisrčen. Pestra ljudska množica je

viharno pozdravljala došle Orle. Vas je bila vsa napolnjena naših ljudi.

Vseučiliški profesor in neumorni branitelj Prekmurja dr. Matija Stanič je imel pred vasko kapelico, kjer se je vršilo proščenje, slavnostni cerkveni govor. Sv. mašo je daroval beltski kaplan in navdušen narodnjak g. Lejko. Orlovski pevski zbor iz Beltincev pod vodstvom g. nadučitelja Sprager je izborna pel pri sv. maši.

Po cerkveni slovesnosti se je vršil v vasi pod milim nebo velik ljudski tabor. Okoli 5000 do 6000 prekmurskega ljudstva je taborilo na livadah krog vasko kapelice, pred katero je bil postavljen govorniški oder. Na slavnost je došel tudi s svojim spremstvom novimenovalni civilni komisar za Prekmurje dr. Gašpar Lipovšček.

Taboru je predsedoval Orel, brat Godina iz Črensov. Govorili so: župn. Klekl, civilni komisar dr. Lipovšček, ki se je predstavil ljudstvu, dr. Slavič, predsednik Orlovske Zveze brat Pirc, urednik Žebot, gerent Sever in predsednik prekmurskega orlovskega okrožja brat Horvat. Med velikim navdušenjem se je sprejela resolucija, v kateri celokupno prekmursko ljudstvo z vso odločnostjo ugovarja proti nameravani odcepitvi Radgone in njene severovzhodne slovenske okolice. Vlado smo o tem sklepu obvestili brzojavno. Pri glasovanju se je dvignilo nad 5000 rok za našo Radgono. Tisočglava množica je nato ob spremljanju godbe zapela »Lepo našo domovino«.

Popoldne po večernicah se je na prostem vrtu kmata Horvata vršila okrožna telovadba. Prvi so nastopili v prostih vajah prekmurski Orli (60). To so vam čili in krepki dečki, zagorelih obrazov, odkritosrčnih oči, močnih mišic, da jih je veselje gledati. Prvokrat so javno nastopili, a so pokazali, da ima orlovska organizacija v njih izborni material. Želi so za svoj nastop burno ploskanje. Za njimi so nastopili Orli ljutomerskega okrožja v prostih vajah, na orodju ter v skupinah. To je bilo za naše prekmursko ljudstvo nekaj, kar še nikdar niso videli. Prekmurec je dobrega srca in videli smo, da so se starši jokali veselja, ko so videli, kaj njih »dečki že znajo«. V imenu ljutomerskega okrožja je pozdravil v iskrenih besedah okrožni predsednik br. Drago Novak iz Ljutomer, brat Pirc, se je na telovadišču javno zahvalil prekmurskim Orlom za njih trud in jim čestital k napredku. Nadrevizor Pušenjak je orisal ljudstvu načrt za bodoče delo in cilje.

Poudarjati moramo, da je orlovska godba iz Svetin (Slov. Gorice) pod vodstvom kapelnika Rakuša svirala vztrajno in izborno. Ta godba pride svirat tudi na orlovsko slavnost v Maribor. Prebivalstvo Prekmurja se bo v velikem številu udeležilo orlovskega tabora.

Prekmurski Orel, žel si na Risalski ponedeljek prve latorike. Sedaj pa krepko naprej!

Orlovski naraščaj ljubljanske okolice — Ljubljane se udeleži telovadne akademije v proslavo 70 letnice škofove. Zbirajo ob 2. uri popoldne v Ljudskem domu, odkoraka v Marjanišče k litanijam, potem je obhod po mestu s salezijansko godbo na čelu.

Ježica. Na binkoštno nedeljo je priredil ježiški Orel veliko javno telovadbo.

Ob tej priliki so ga posetili sosednji bratski odseki in Orlice iz Ljubljane. Z vzorno disciplino, ki vlada orlovske vrste, so zopet dosegli lepe uspehe. Lepo so izvajali proste vaje, zelo ljubke so bile vaje Orlic in gojenk, višek pa so dosegli v orodni telovadbi. Fantje se pod vodstvom načelnika br. Kermavnerja pridno pripravljajo za tekmovalno v Mariboru, kjer bodo postavili svojo tekmovalno vrsto.

Dijaški vestnik.

d »Potovalna listina«. V sredi junja bo dotiskana naša »Potovalna listina«; zato pozivljamo vse naše dijaške organizacije, da nam pošljejo hitro seznam naročnikov. Poudarjamo, da je večalimanj dolžnost vsakega, da si jo naroči. Omenjamo, da bodo s »Potovalno listino« združene vse ugodnosti po železnici kakor pri potovanju po državi. Naročila tudi posameznikov, ki so organizirani v »Slov. Dij. Zvezi«, oziroma v »Jugoslovenski Katoliški Dijaški Ligi« sprejema »Slovenska Dijaška Zveza«, Ljubljana, Ljudski dom. Hrvatski dijaki naj naročajo »Putno listino« direktno pri Ligi v Zagrebu, Pejačičev trg 15. »Potovalna listina« bo stala s a m o 8 K.

d Pojasnilo. — Da ne nastanejo neljube nesporazumljenja, javlja »Slovenska Dijaška Zveza«, da takozvani »Ferijski dijaški savez« (Dijska Počitniška Zveza), ki razpošilja različne priglasnice po deželi — tudi na privatne osebe — nikakor ne zastopa celokupnega slovenskega dijaštva, ker »Slovenska Dijaška Zveza« je in ostane Ferijska organizacija celokupnega slovenskega katoliškega dijaštva in ne stoji v nobenem stiku s F. D. S.

d »Zora« — nov zvezek izide drugi teden.

d »Luč«, XV., br. 10. i 11. Sadržaj: Orijentacija katoliškega dijaštva. — Organizacija komunističke omladine v Jugoslaviji. — U Maribor. — Akademski vesnik. — Bogoslovski vesnik. — Srednješkolski vesnik. — Dački svet. — »Luč«, organizatorno glasilo J. K. D. L. toplo priporočamo vsem našim dijakom.

Turistika in sport.

Današnja nogometna tekma med Slovanom in Rote Elf iz Maribora se vrši ob 7. uri zvečer na igrišču S. K. Ilirije pred državnim kolodvorom, a ne kakor je bilo pomotoma objavljeno ob 6. uri. (K)

Gospodarstvo.

g Trgovska pogodba s Čehoslovaško. Čehoslovaška vlada je ponudila naši vladi, da bi sklenili medsebojno trgovsko pogodbo. Znano je, da sta bili kompenzacijski pogodbi z Avstrijo in Mažarsko odpovedani. Ker niso bila nekatera naročila do tega roka niti odpovedana, niti izvršena, je začasni odbor središnje zadruge prevzel nalogo, da izvede ta naročila.

Izpred porote.

Ljubljana, dne 28. maja 1920.

Danes je rešila ljubljanska porota tri slučaje, o katerih je šlo za tatvino. Reči moramo, da so se pojmi zbistрили in da so porotniki sodili tako, kakor odgovarja pravnemu čuvstvu. So-

natu je predsedoval danes višji sodni svetnik Žebre, državno pravdnštvo je zastopal dr. Ogoreutz.

TATVINA V SENTPETERSKI VOJASNICI.

Aktivni vojak Leopold Zupančič in 30. julija 1900 v Zadvoru pri Dobrunjah rojeni uslužbenec električne železnice v Ljubljani Janez Simenc sta dne 27. januarja 1920 ukradla iz vojaškega skladišča pet zavojev civilne obleke. Bila sta prijeta. Simenc se je danes zagovarjal pred poroto, Leopold Zupančič se bo pa moral zagovarjati pred vojaškim sodiščem. Porotniki so vsa nanje stavljena vprašanja potrdili, na kar je porotni senat obsodil Simenca na eno leto težke ječe.

LJUBEZNIVA PRIJATELJICA.

Begunka Pavla Nanut je stara 30 let. Stanuje že tri leta pri svojih starših v Spodnjih Pirničah. Dne 26. marca 1920 je prišla v Ljubljano in srečala v Kolodvorski ulici Andreja Kralja, s katerim je šla v njegovo stanovanje, kjer mu je izmaknila denarnico z vsebino 100 dolarjev v vrednosti 16.000 kron; dolarje je Nanutova zamenjala pri gostilničarki Mariji Sartori na Zabišku, katere je dala zanje 10.000 kron. Nanutova je nato hodila od gostilne do gostilne in popivala po cele dni; pa so jo 10. aprila 1920 aretirali, imela je od vsega denarja le še 89 kron in pravi, da ne ve, če je v pijanosti izgubila denar, ali je bila okradena! Nanutova svoje dejanje v polnem obsegu priznava. Oškodovani snazilec čevljev Kralj pove, da je Nanutova v gostilni videla, da ima v mali listnici spravljene dolarje. Držal si je dolarje zato, ker je vedel, da je to najboljši denar. Sartorijeva pove, da je Nanutovi res zamenjala 100 dolarjev in da je zaslužila pri tej kupčiji »malenkost« 5500 kron. Nanutova ji je rekla, da je njen oče v Ameriki umrl. Izvedenec pove, da je bil kurz dolarjem dne 27. marca t. l. za dolar 161 kron, pred vojsko pa 4 K 50 vin. Porotniki so soglasno potrdili na nje stavljeno glavno vprašanje, naka je sodil senat Nanutovo na dve leti težke ječe.

PREDRZEN VLOMILEC.

Albin Zagor iz Urške gore je bil rojen dne 3. marca 1901; delomržen človek je, ki se preživlja zgolj s tatvino. Dne 14. marca 1920, ko je bila Marija Repnik iz Šmartna med 10. in 11. uro v cerkvi, ga je videl Jožef Kuhar, ko je šel od Repnikove hiše v gozd mimo kočee Marjane Preše, kateri je pokazal v rufo zavrt kos sladkorja in jo prosil, naj mu skuha čaj. Ko je odšel, so že prišli orožniki, kateri so izvedeli, da je bilo vlomljeno pri Mariji Repnik v Šmartnem in vzeta suknja, 3 do 4 kg sladkorja in 310 kron denarja.

Dne 4. aprila 1920 je prišla Marija Stern iz Šmartna v zaklenjeno podstrešno sobo in zapazi za skrinjo skritega moža. Prestrašena je pričele vpiti; nato je skočil tujec k njej in jo udaril s tako silo po glavi, da je padla na tla in jo nato pritiskal ob pod. Nato je skočil pokonci, zbežal skozi vrata in zaklenil Sternovo v sobo; Sternova je vpila in priklicala dekle Ivano Letnar, katere jo je osvobodila. Zenski sta nato ugovorili, da je Zagor, katerega je Letnarjeva spoznala, skopal ob kraju zid in prišel skozi luknjo v sobo, v kateri je vzel gotovine 11.000 kron in nekaj drugih malenkosti, kar je pa pustil, ker ga je gospodinja zalotila pri dejanju. Porota je obsodila Zagorja na pet let težke ječe.

Ukraden je bil v noči od petka na soboto v Tomačevem ročni voziček (ciza), predelana iz mlekarkega vozička. Sled je šla čez polje, nato po Dunajski cesti do topničarske vojašnice. Kdor bi utegnil dati kake podatke, naj to sporoči policiji.

Našla se je manjša svota denarja. Kdor je izgubil, se naj oglasi na Sv. Petra c. 6-I: Kanarček se je izgubil. Blagovoli naj se oddati Poljanski nasip 10.

3 kol. motocikeli 5 HP kompletni se prodajo. Poizve se v trafiki Šoukal, Ljubljana. 2101

Enonadstropna hiša z vrtno se prodajo. Naslov se izve v upravnistvu tega lista pod št. 2106.

Imate bolečine? V obrazu? V celam telesu? Vaše mišice in živci vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-fluid! Bodete se čudili 6 dvojnati ali 2 veliki steklenici 36 K.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice 6 skatlic 18 K. Prava želodec okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 15 K. — Omot in poštena posebej, a najceneje. — Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 134, Hrvatska. A

Oprava za spalno sobo dobro ohranjena in popolna se prodajo. Rimska cesta št. 2., dvorišče. 2105

14 novih oken iz macesnovega lesa 170x95 cm z vsemi te vrezanimi šipami se prodajo. Več se poizve v Kolizejski ul. 6. 2103

Kopalna banja velika, kovinasta, dobro ohranjena se prodajo. Kje pove upravništvo »Slovenca« pod 2104.

Vino 100 hl belega dobrega Bízeljca lastnega pridelka. Vzorca in naslov pri trdnici F. Trdina, Ljubljana, Stari trg. 2100

Več hišne oprave se prodajo: omara z dvajsetimi vrati, druga z enimi vrati, miza, omara s štirimi predeli, omara za jedilno srambo in več drugih stvari. — Poizve se v Kolizeju, vrata 90. 2090

Išče se za takojšnjo dobavo v vsaki množini: Zinkov oksid, svinčeno belilo, Borylov sulfat čist, zmet, Glycerin kem. čist. Cenjene ponudbe z navedbo cene in množine pod »Barva« na anončno ekspedicijo, Al. Matelič, Ljubljana. 2091

Glasovir, skoro nov, se želi zamenjati za brezhbno ohranjen pianino. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pianino« 2099.

2 krojaška pomočnika za veliko delo sprejmeta takoj Anton Podgoršek, krojač, Srednje Gajmeljne št. 4. Pošta št. Vid pri Ljubljani.

Stanovanje solčno in zdravo, z gorskim zrakom dobi premožna družina čez poletje, nedaleč od Medvod. Naslov pove uprava lista pod 2108.

»M. K. N. DOM« prvi jugoslovanski sanatorij za notranje živčne bolezni in za rekonescenca. Pojasnila daje vodja Dr. Čeh. Pošta Gornja Kungota pri Mariboru.

Železne sode kupuje po najvišji ceni Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12. 2095

Harmonij na piščalke za cerkev ali šolo s tremi registri, popolnoma v redu, istotam popolnoma nov pianino ima po vredni ceni oddati; Palč, Maribor, Jožefova ul. 15. 2102

Solidna in gospodična se išče, ki bi inteligentna približno za dobo enega meseca, eventualno samo čez dan, zastopala mater 3 otrokom (14, 12 in 6 let). Dobra plača in hrana po dogovoru. Nastop takoj. Naslov pove upravništvo »Slovenca« pod 2107.

Sprejme se takoj izurjen starejši ki je izkušen popolnoma v vseh panogah poljedelstva, živinoreje itd. in se lahko izkaže s tozadevnimi spricčevali, za srednje veliko graščinsko posestvo na Spod. Stajerskem. Ponudbe s prepisi spricčeval naj se pošljejo na upravo lista pod »Zanesljiv« 2093z.

Naprodaj kočija in brek za 12 oseb je nova kočija in brek — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 2092.

Ratija - liče za privezovanje trt in sadnega drevja, dalje tudi razna semena prodaja Josip Urbančič, Ljubljana, Miklošičeva c. 8.

TISKARNA

Tiskovnega društva v Kranju

se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. — Prevzema tudi vsa knjigovodska dela, ki jih izvršuje lastni knjigovodnici po najnižjih cenah. —

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA
»Svetla«, Mestni trg 25.
Verbaj A., Linhartova ulica 4.
FOTOGRAFSKI ATELJE
Grabietz Franjo, Miklošičeva c. 6.
Čunc Franc, Wolfova ulica 6.
GRAMOF. IN GODBENI AVTOM.
Rasberger A., Sodna ulica 5.
JAVNA SKLADIŠČA
»Balkan«, I. Ljublj. javno sklad., Dunajska c. 33. (Tel. 366.)
KAVARNE
»Zvezda«, Ivančič J., Kongres. trg.
KLEPARJI
Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

KNJIGARNE
Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo.
KNJIGOVEZNICE
Knjigoveznica K. T. D., Kopit. ul. 6.
KONFEKCIJSKE TRGOVINE
Olup Josip, Pod Trančo.
Sax Ivan, Stari trg 8.
Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.
LEKARNE
»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.
MANUFAKTURNE TRGOVINE
Petkosić Jos., Stari trg 4.
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MIZARJI
Bizjak Peter, Spod. Šiška 136.
MODNI SALONI
Götl Marija, Zidovska ul. 8 in 7.
MODNE TRGOVINE
Kunovar Ivan, Stari trg 10.
Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.
OPTIKI
Jurman Karol, Selenburgova ulica.
PARFUMERIJE IN KOSMETIKA
»Uranus«, Mestni trg 11.
POPRAVILA GRAMOFONOV IN GODBENIH AVTOMATOV
Rasberger A., Sodna ulica 5.

RESTAVRACIJE
»Perles«, Prešernova ulica.
SOBNO SLIKARSTVO
Žuran Martin, Mestni trg 12.
STAVBENA PODJETJA
Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.
SPEDIJSKA PODJETJA
»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Selenburgova ulica 4. (Tel. 117.)
TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO
Černe Lud., Wolfova ulica 3.

TRGOVINE S PAPIRJEM
»Uranus«, Mestni trg 11.
TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNČN.
Mikuš L., Mestni trg 15.
TRGOV. Z ŽELEZ. IN POLJED. STROJI
Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta 10. (Mar. Ter. cesta.)
ZALOGE POHIŠTVA
Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.
ZAVESE,
vezene cerkveno perilo, bireti.
»Stora«, dr. z o. z., St. Vid nad Li.

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani